

باسمه تعالی

با پایان یافتن سال ۱۳۹۵ و با توجه به انتخابات مهم دوازدهمین دوره ریاست جمهوری در اردیبهشت سال آینده، در کشور حال و هوای انتخابات ایجاد شده و شاهد شور و شوق انتخاباتی در همه شهرها هستیم. همچنان که به این ایام نزدیک می‌شویم، تأکید ناصحان و بزرگان عرصه سیاست به پایبندی به اخلاق و ارزش‌های دینی از سوی کاندیداها و فعالان این عرصه در ایام منتهی به انتخابات ریاست جمهوری بیشتر می‌شود. به همین دلیل در این شماره، به بازخوانی رهنمودهای امام راحل و مقام معظم رهبری درباره چگونگی انجام تبلیغات، مناظرات فعالیت‌های انتخاباتی پرداخته‌ایم که ضرورت دارد کاندیداهای انتخابات ریاست جمهوری این بیانات را که به منزله منشور اخلاقی انتخابات است، سرلوحه اعمال و برنامه‌های خود قرار دهند.

جمهوریت یکی از عناصر مهم تشکیل دهنده نظام مقدس اسلامی است که در جهت عینیت بخشیدن به آن، تا کنون انتخابات متعدد و مهمی برگزار شده و می‌گردد و سمت‌ها، پست‌ها و منصب‌های مهمی به وسیله مردم، با واسطه یا بدون واسطه انتخاب می‌شوند. در هر انتخابات، افراد و گروه‌های مختلف با افکار و اهداف متفاوت می‌کوشند با ارائه شایستگی‌های خود، در رقابتی سالم و طاقت فرسا، آرای مردم را از آن خود کنند تا توفیق خدمت هرچه بیشتر به مردم نظام اسلامی را که موجب رضای الهی است، به دست آورند.

به همین دلیل، از آغاز تا پایان تبلیغات و فارغ از پیروزی‌ها یا شکست‌های ظاهری، افراد و گروه‌ها، نامزدها و هواداران‌شان باید، در همه حال، اخلاق و آداب اسلامی را رعایت کنند و از انصاف و عدالت خارج نشوند که توفیق خدمت و رضایت خداوند جز از این طریق به دست نمی‌آید.

جمهوری اسلامی ایران سبکی نوین در حاکمیت جهان امروز محسوب می‌شود که همواره نقش واقعی و اصیل مردم در تصمیم‌گیری‌های اساسی را همراه خود داشته است. انتخابات پی در پی، مشارکت مردمی گسترده، حضور سلاقی مختلف در رقابت‌های انتخاباتی در نظام اسلامی ایران؛ جلوه‌ای ویژه از مردم‌سالاری دینی را به جهان عرضه نموده است و به عنوان برگ برنده کارآمدی و بالندگی نظام اسلامی محسوب می‌شود.

انتخابات در نظام اسلامی با سایر حکومت‌های دنیا دارای تفاوت‌هایی بوده و براساس آموزه‌های دین مبین اسلام؛ مخالف برخی شیوه‌های رایج برگزاری انتخابات در دموکراسی‌های غربی می‌باشد، چراکه در بسیاری از موارد، اخلاق انسانی در آن زیر پا گذاشته می‌شود و از هر وسیله‌ای برای تبلیغات و رسیدن به قدرت استفاده می‌نمایند. یکی از شاخصه‌های مهم نظام انتخاباتی جمهوری اسلامی، سلامت رقابت‌های انتخاباتی است که همواره در ادوار مختلف تلاش شده در قانون‌گذاری، اجراء و نظارت، سازوکارهای مناسبی برای حصول انتخابات سالم با شاخصه‌های مورد انتظار نظام اسلامی به اجرا درآید.

سلامت انتخاباتی دارای دامنه وسیعی است و رعایت اخلاق را می‌توان از مهم‌ترین شاخصه‌های آن نام برد که این شاخصه، همه ارکان انتخابات اعم از مجریان، ناظران، کاندیداها و طرفداران‌شان را در بر می‌گیرد؛ بنابر این یکی از مهم‌ترین شاخص‌های تحقق سلامت انتخاباتی، رعایت اخلاق در میدان رقابت‌هاست.

توجه به مسائلی از قبیل دروغ، تهمت، افترا، تخریب، بزرگ‌نمایی مشکلات، اسراف، هزینه‌کردهای غیرشرعی، دادن وعده‌های غیرواقعی و... نمونه‌هایی از

دغدغه‌هایی است که پرهیز از آنها می‌تواند متضمن سلامت رقابت انتخاباتی باشد. پرهیز از جنگ روانی و همچنین استفاده از برخی تکنیک‌های رقابت‌های انتخاباتی از جمله: تکرار، مغالطه، برجسب‌زنی، کلی‌گویی، شایعه‌سازی، ایجاد هراس، ایجاد ناامیدی و ... نیز از شیوه‌هایی است که در یک رقابت سالم و بر پایه اخلاق اسلامی جایگاهی ندارد. این اصول در سطوح مختلف رقابت انتخاباتی همچون: تبلیغات، مناظرات، گفت‌وگوها، مصاحبه‌ها، یادداشت‌ها و تحلیل‌های مطبوعات و رسانه‌های وابسته به جریان‌های سیاسی و همچنین در رقابت نزد طرفداران و هواداران باید مورد توجه قرار گیرد. انتظار می‌رود انتخابات و تبلیغات آن در جمهوری اسلامی ایران به دلیل اهمیت جایگاه دین و اخلاق در نزد ایرانیان با تمام فضاهای انتخاباتی دنیا متفاوت باشد.

رقابت انتخاباتی سالم و اخلاقی مورد توجه بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی بوده و همواره مورد تأکید مقام معظم رهبری نیز قرار داشته است. لذا مروری بر این رهنمودها؛ شاخصه‌های اصلی یک رقابت انتخاباتی سالم و در شأن جمهوری اسلامی را نمایان‌تر می‌سازد و راهبردی است. در ادامه به بازخوانی این نصایح حکیمانه و راه‌گشا می‌پردازیم.

رعایت اخلاق اسلامی؛ «از آقایان کاندیداها و دوستان آنان انتظار داریم که اخلاق اسلامی انسانی را در تبلیغ برای کاندیدای خود مراعات و از هرگونه انتقاد از طرف مقابل که موجب اختلاف و هتک حرمت باشد، خودداری نمایند.^۱»

«دروغ، اهانت، دستگاه‌ها یکدیگر را متهم کردن، شایعه پراکنی، افتراء به رقیب، تحریک عصبیت‌های گوناگون؛ اینها هیچ‌کدام با انتخابات اسلامی سازگار نیست. این خطاب به همه جناح‌هاست؛ خطاب به اشخاص یا جناح معینی نیست. این وظیفه همه ماست.^۲»

۱. صحیفه نور، ج ۱۲، ص ۱۲

۲. بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۲/۵/۱۵

«از بد اخلاقی‌های انتخاباتی باید به شدت پرهیز کنند؛ بدگویی کردن، اهانت کردن، تهمت زدن، برای عزیز کردن خود و یا نامزد مورد نظر خود، دیگران را و رقبا را در چشم مردم خوار کردن، اینها راه و روش‌های اسلامی نیست. رقابت باید باشد؛ رقابت مثبت و پرشور، اما با رعایت موازین اخلاقی.»^۱

«انتخابات باید سالم باشد، رقابتی باشد. رقابت غیر از خصومت است، رقابت غیر از تهمت زنی متقابل است؛ اینها را باید همه مواظب باشیم. رقابت این نیست که کسی اثبات خود را متوقف بر نفی دیگری بداند. رقابت این نیست که کسانی برای جلب نظر مردم، وعده‌های خلاف قانون اساسی، خلاف قوانین عادی بدهند؛ اینها نباید باشد. کسانی که وارد عرصه انتخابات می‌شوند، چه از طرف مجریان و مسئولان، چه از طرف کسانی که نامزد می‌شوند، بایستی به آداب و شروط یک حرکت عمومی سالم پایبند باشند، متعهد باشند.»^۲

تخریب نکردن رقبا؛ امام راحل در این زمینه می‌فرمایند: «حیثیت و آبروی مومن در اسلام از بالاترین و والاترین مقام برخوردار است و هتک مومن چه رسد به مومن عالم از بزرگ‌ترین گناهان است و موجب سلب عدالت است.»^۳

همچنین رهبر معظم انقلاب فرموده‌اند: «من به طور جد از همه کسانی که نسبت به نامزدهای مختلف علاقه‌مندی‌ای دارند، درخواست می‌کنم، اصرار می‌کنم که این علاقه‌مندی خودتان را از راه تخریب دیگران، اهانت به دیگران، متهم کردن دیگران نشان ندهید. هرچه می‌خواهید از نامزد مورد علاقه خودتان تمجید کنید؛ تعریف کنید، اما دیگران را تخریب نکنید. این علامت بدی است.»^۴

عدم تخریب اذهان عمومی؛ امام خمینی رحمته‌الله در این باره فرمودند: «مردم در انتخابات

۱. بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۶/۱۰/۱۵

۲. همان، ۱۳۹۰/۱۰/۱۹

۳. انتخابات در اندیشه امام خمینی رحمته‌الله، تبیان، دفتر اول، ص ۳۳۴

۴. بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۶/۱۰/۱۲

موظفند، موظف شرعی هستند که اختلافات کوبنده را از آن دست بردارند؛ یعنی یک تکلیفی متوجه به همه هست.^۱»

همچنین مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «نامزدهای محترم توجه داشته باشند اذهان عمومی را تخریب نکنند. این همه نسبت خلاف دادن به این و آن، تخریب‌کننده اذهان مردم است؛ واقعیت هم ندارد، خلاف واقع هم هست.^۲»

«فقط واقعیت را به مردم بگویند؛ هم واقعیت اوضاع کشور و هم واقعیت در مورد خودشان. کاندیداها نباید برای جلب رأی مردم، به تخریب نامزدهای دیگر و همچنین تخریب واقعیات جامعه اقدام کنند.^۳»

عدم تنازع؛ «نگذارند اختلاف نظر به تنازع برسد. این تنازع موجب فشل و ضعف قوا خواهد شد.^۴»

«آن کسانی که نظام، قانون اساسی و امام را قبول دارند، باید به میدان رقابت بیایند؛ منتها رقابت سالم و نه رقابت لجوجانه و عنادآمیز.^۵»

«هرکدام از نامزدهای محترم هم طرفدارانی دارند. بعضی‌ها از این طرفداران متعصب هم هستند، خیلی علاقه‌مند سرسخت‌اند به آن نامزد خودشان. خیلی خوب، باشند، حرفی نیست؛ اما مواظب باشید، مراقب باشید که این علاقه‌مندی‌ها به اصطکاک نینجامد، به اغتشاش نینجامد.^۶»

پرهیز از وعده غیرعملی؛ «مردم توجه باید داشته باشند که تبلیغات رنگین و متنوع ملاک نیست؛ وعده‌های غیرعملی ملاک نیست... آقایان و خانم‌های نماینده! وظیفه نماینده این نیست که وعده‌های عمرانی و فلان پروژه، فلان کار منطقه انتخابی خود

۱. صحیفه نور، ج ۱۸، ص ۱۷۳

۲. بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۸/۲/۲۲

۳. همان، ۱۳۷۱/۱/۱۵

۴. بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۲/۵/۱۵

۵. همان، ۱۳۸۲/۱۱/۱۸

۶. همان، ۱۳۸۸/۳/۱۴

به مردم بدهد. اینها کار اجرایی است، کار دولت است. وظیفه نماینده این است که بتواند قانون مورد نیاز کشور را پیدا کند، آن قانون را جعل کند. وقتی قانون شد - یعنی قاعده‌ای گذاشته می‌شود- دستگاه‌های اجرایی و قضایی برطبق قانون عمل بکنند و عمل می‌کنند. وعده‌های غیرعملی دادن، وعده‌های بزرگ دادن، این ملاک نیست؛ باید مردم توجه کنند؛ گاهی علامت منفی هم هست.^۱

عدم اسراف در تبلیغات؛ «در این تبلیغات اسراف هم نشود. بنده گمان می‌کنم اگر کسی برای خدا از اسراف در تبلیغات و کارهای ناباب اجتناب کرد، خدای متعال به او کمک خواهد کرد و او را در مقصودی که دارد، موفق خواهد گرداند.^۲»

«یکی از کارهایی که بنده چه در تبلیغات انتخابات مجلس و چه در انتخابات ریاست جمهوری همیشه نگران آن هستم، این است؛ نه خودشان تبلیغات پرخرج کنند، نه به طرفداران‌شان اجازه دهند. بعضی افراد ممکن است بگویند به ما ربطی ندارد؛ این کار پرخرج را دیگران می‌کنند؛ شما بگویید نکنند.^۳»

تبلیغ صحیح؛ «فضای انتخابات باید فضای سالمی باشد؛ فضای تبلیغات باید با فضای پروپاگاندهای معمول دنیا تفاوت داشته باشد. تبلیغ صحیح و حق است؛ اما با معنای واقعی کلمه، با حفظ حدود شرعی کلمه، به دور از فریب، به دور از کارهای دروغین و نمایشی، به دور از متهم کردن این و آن. نمی‌شود ما بگوییم که مسئولان انتخابات، نسبت به این قضیه هیچ مسئولیتی ندارند؛ این شرط سلامت انتخابات است.^۴»

امید است سال آینده در انتخابات ریاست جمهوری که مظهر اقتدار و آبروی کشور است، با ترویج نگاه قانون‌گرا و اخلاق‌مدارانه به رقابت‌های انتخاباتی و به

۱. بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۶/۱۰/۱۲

۲. همان، ۱۳۸۲/۱۱/۲۴

۳. همان، ۱۳۸۰/۲/۲۸

۴. همان، ۱۳۷۰/۹/۲۷

دور از فضا سازی کاذب، انتخاباتی در شأن جمهوری اسلامی ایران و به تعبیری بهترین انتخاب دوران شکوهمند انقلاب اسلامی حاصل گردد؛ چراکه با لحاظ شیوه‌های تبلیغ اخلاقی و اسلامی از سوی طرفین رقابت و عرضه عادلانه و صادقانه نامزدها، امکان انتخاب اصلح برای مردم نیز فراهم می‌گردد.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

علی محمدی

نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه